

Sukupuolten parinvalintapreferenssit lyhyt- ja
pitkäkestoisessa pariutumisessa sekä henkilön omien
ominaisuuksien vaikutus niihin

Emma Cecilia Petersen

Pro gradu -tutkielma

Psykologia

Lääketieteellinen tiedekunta

Lokakuu 2020

Ohjaaja: Ilmari Määttänen

Tiedekunta – Fakultet – Faculty		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme	
Lääketieteellinen tiedekunta		Psykologian maisteriohjelma	
Tekijä – Författare – Author			
Emma Cecilia Petersen			
Työn nimi – Arbetets titel – Title			
Sukupuolten parinvalintapreferenssit lyhyt- ja pitkäkestoisessa pariutumisessa sekä henkilön omien ominaisuuksien vaikutus niihin			
Oppiaine/Opintosuunta – Läroämne/Studieinriktning – Subject/Study track			
Psykologia			
Työn laji – Arbetets art – Level		Aika – Datum – Month and year	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages
Pro gradu -tutkielma		Lokakuu 2020	32
Tiivistelmä – Referat – Abstract			
Tavoitteet Seksuaalivalinta on keskeisin evoluutiovoima, joka vaikuttaa lajin ominaisuuksien kehittymiseen ja lajiutumiseen. Sen keskeisyydestä huolimatta ihmisen pariutumiskäyttäytymistä ei täysin ymmärretä. Seksuaalistrategiat -teoria (SST) on saanut suuren jalansijan pariutumiseen liittyvässä tutkimuksessa. Sen mukaan sukupuolten on pitänyt ratkaista erilaisia ongelmia pariutumiseen liittyen riippuen pariutumisen kestosta, minkä takia sukupuolten parinvalintapreferenssit eroaisivat. Kilpailevana teoriana toimivan Kiintymys- ja Hedelmällisyysteorian (KHT) mukaan sukupuolten parinvalintapreferenssit olisivat melko samanlaisia. Tämän tutkimuksen tarkoitus oli selvittää, voiko parinvalintaa tutkia faktorianalyysin avulla, onko sukupuolten parinvalintapreferensseissä eroja ja eroavatko preferenssit suhteen keston mukaan. Lisäksi selvitettiin, miten henkilön omat ominaisuudet vaikuttavat siihen, minkälaisia kumppania etsitään.			
Menetelmät Aineisto kerättiin verkkokyselyn avulla. Tutkimukseen vastanneista (n=632) suurin osa oli opiskelijoita (73.4%) sekä naisia (71.8%). Kyselyssä piti arvottaa parinvalintaan liittyviä piirteitä sen mukaan, kuinka tärkeänä niitä pitää lyhyt- tai pitkäkestoisessa pariutumisessa. Lisäksi kyselyssä selvitettiin vastaajien omia ominaisuuksia.			
Tulokset Tutkimuksessa löytyi kahdeksan faktoria: Kiltti, Kunnianhimoinen, Ulospäinsuuntautunut, Älykäs, Hyvätapainen, Luotettava, Ulkonäkö ja Suhde. Naiset pitivät kaikkia piirteitä tärkeämpinä kuin miehet lukuun ottamatta ulkonäköä. Ulkonäkö oli tärkeämpi lyhytkestoisessa pariutumisessa ja sisäiset piirteet (esim. Luotettava) olivat tärkeämpiä pitkäkestoisessa pariutumisessa. Miehet eivät pitäneet älykkyyttä yhtä tärkeänä lyhytkestoisessa pariutumisessa. Ihmiset etsivät itsensä kanssa samanlaisia henkilöitä kumppaneikseen.			
Johtopäätökset SST ei ole ainoa vaihtoehto selittämään ihmisen pariutumiskäyttäytymistä. Tässä tutkimuksessa puuttuvat interaktiot sukupuolen, suhteen keston ja preferoitujen piirteiden välillä osoittaisivat, ettei sukupuolierot ole merkittäviä. Tällöin tulokset ovat enemmän linjassa KHT:n kanssa. Parinvalintaan liittyvä tutkimus on metodisesti hajanaista. Parinvalinta on yksi ihmiselämän keskeisimmistä elementeistä ja sen ymmärtäminen paremmin edesauttaisi suuresti ihmisen luonnon ymmärtämistä.			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords			
Evoluutiopsykologia, pariutuminen, parinvalinta preferenssit, persoonallisuus, viehättävyys			
Ohjaaja tai ohjaajat – Handledare – Supervisor or supervisors			
Ilmari Määttänen			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited			
Helsingin yliopiston kirjasto – Helda / E-thesis (opinnäytteet)			ethesis.helsinki.fi

Tiedekunta – Fakultet – Faculty		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme	
Faculty of Medicine		Master's degree programme in Psychology	
Tekijä – Författare – Author			
Emma Cecilia Petersen			
Työn nimi – Arbetets titel – Title			
Mate preferences of both sexes in short- and long-term relationships and how they're influenced by one's own characteristics			
Oppiaine/Opintosuunta – Läroämne/Studieinriktning – Subject/Study track			
Psychology			
Työn laji – Arbetets art – Level		Aika – Datum – Month and year	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages
Master's thesis		October 2020	32
Tiivistelmä – Referat – Abstract			
Objectives Mating strategies are a powerful evolutionary force which have affected the formation of different species. Despite their importance the mating strategies of humans are not fully understood. Sexual Strategies Theory (SST) has obtained a major foothold in scientific literature concerning human mating. According to the theory each sex has been forced to solve different problems in the mating context depending on the length of the relationship and thus their strategies differ from each other. Attachment Fertility Theory (AFT) is a competing theory to SST. According to it the strategies of the sexes do not differ as much. The purpose of this study was to determine whether mating can be scrutinized using factor analysis, do mate preferences differ between the sexes and between short- and long-term mating and how one's own characteristics influence mate preferences.			
Methods The data (n=632) comprised mostly of women (73.4%) and university students (71.8%). The participants completed an online survey where they ranked different traits based on how important they found them in the context of either short- or long-term mating. In addition, they answered a few questions regarding their own characteristics.			
Results In the study we found eight factors: Kind, Ambitious, Outgoing, Intelligent, Good mannered, Trustworthy, Good looking and Relationship. All of these traits were more important to women than to men except for Good looking. Good looking was more important in short-term mating, while other traits (such as Trustworthy) were more significant in the long-term setting. Men did not value intelligence as much in short-term mating. The participants valued similar traits to themselves.			
Conclusions SST is not the only theory explaining human mate preferences. In this study the proposed interactions between the sexes, the length of the relationship and the preferred traits were not found. These results are more in line with AFT. The scientific literature concerning mate preferences is methodologically scattered. Choosing a partner is one of the most central elements of human life and understanding it would widen our knowledge of basic human nature.			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords			
Evolutionary psychology, mate preferences, mating, personality, attractiveness			
Ohjaaja tai ohjaajat – Handledare – Supervisor or supervisors			
Ilmari Määttänen			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited			
Helsinki University Main Library Helda / E-thesis (Thesis)		<i>ethesis.helsinki.fi</i>	

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	1
1.1. SUKUPUOLIEN VÄLISET EROT JA YHTÄLÄISYYDET PARIUTUMISESSA	2
1.2. LYHYTKESTOINEN JA PITKÄKESTOINEN PARIUTUMINEN	6
1.3. OMIEN OMINAISUUKSIEN VAIKUTUS PARINVALINTAPREFERENSSEIHIN.....	8
1.4. TUTKIMUSONGELMAT JA HYPOTEESEIT	10
2 MENETELMÄT	11
2.1. AINEISTO.....	11
2.2. KYSELY	11
2.3. TILASTOLLISET MENETELMÄT	12
3 TULOKSET	14
3.1. SUMMAMUUTTUJIEN EROT	14
3.2. SUKUPUOLEN VAIKUTUS PIIRTEIDEN TÄRKEYTEEN	16
3.3. SUHTEEN KESTON VAIKUTUS PIIRTEIDEN TÄRKEYTEEN	17
3.4. OMIEN OMINAISUUKSIEN VAIKUTUS TÄRKEINÄ PIDETTYIHIN PIIRTEISIIN	19
4 POHDINTA	21
4.1 SUKUPUOLIEROT JA YHTÄLÄISYYDET	21
4.2 SUHTEEN KESTON VAIKUTUS PREFERENSSEIHIN.....	23
4.3 OMAT OMINAISUUDET VAIKUTTAVAT KUMPPANILTA KAIVATTUIHIN PIIRTEISIIN	25
4.4 METODINEN HAJANAISSUUS.....	26
4.5 RAJOITUKSET JA VAHVUUDET	27
4.6 YHTEENVETO	27
LÄHTEET	29

1 Johdanto

Seksuaalivalinta on keskeisin evoluutiovoima, joka vaikuttaa lajin ominaisuuksien kehittymiseen ja jopa lajiutumiseen. Yksi tärkeimmistä tavoista, joilla seksuaalivalintaa tapahtuu, on yksilöiden, erityisesti naaraiden preferenssien kautta. Ihminen on lisääntymiskumppaniensa suhteen valikoivampi kuin sukulaislajinsa simpanssit ja bonobot muodostaen niitä pitkäkestoisempia parisiteitä. Pitkäkestoinen pariutuminen on keskeinen osa ihmisten elämänkaarta. Se voi määrittää kenen kanssa viettää suurimman osan elämästään. Pariutuminen voi myös kestää lyhyen aikaa, kuten yhdestä yöstä muutama kuukauteen. Vaikka parinvalinta on yksi ihmiselämän merkittävimmistä asioista, sen mekanismeista ei ole täysin yhtenäistä näkemystä.

Buss ja Schmitt (1993) esittelivät evoluutiopsykologisen Seksuaalistrategiat -teorian (SST, *Sexual Strategies Theory*). Sen mukaan naiset ja miehet ovat aina harrastaneet lyhyt- sekä pitkäkestoista pariutumista. Heidän mukaansa sukupuolten on pitänyt ratkaista erilaisia ongelmia pariutumiseen ja lisääntymiseen liittyen riippuen pariutumisen kestosta ja tämän takia sukupuolten parinvalintapreferenssit eroaisivat. Näiden ongelmien ratkaisemista varten on syntynyt strategioita, jotka näkyisivät heidän mukaansa edelleen ihmisten pariutumiskäyttäytymisessä. SST:lle on myös kilpailija Kiintymys- ja Hedelmällisyysteoria (KHT, *Attachment Fertility Theory*). Tämän teorian mukaan sukupuolten pariutumispreferenssit olisivat samanlaisia silloin, kun sukupuolten investoinnit vanhempina ovat samanlaiset (Miller, Pedersen, & Putcha-Bhagavatula, 2005). Bussin ja Schmittin esittelemät teemat ovat kuitenkin jääneet 90-luvulta saakka pinnalle pariutumiseen liittyvässä evoluutiopsykologisessa tutkimuksessa. Niitä ovat muun muassa: naiset etsivät miehiä, jotka voivat tarjota heille resursseja (esimerkiksi rahaa) ja joilla on korkea sosiaalinen status. Miehet taas keskittyvät eniten naisten ulkonäköön, joka kertoo naisen hedelmällisyydestä (esimerkiksi Buss, 1989; Buss & Schmitt, 1993; Regan, Levin, Gate, Sprecher, & Christopher, 2000; Shackelford, Schmitt, & Buss, 2005). Näiden lisäksi uskotaan, että sukupuolten kumppanipreferenssit muuttuisivat riippuen pariutumisen kestosta (esimerkiksi Castro & De Araujo Lopes, 2011; Fletcher, Tither, O'Loughlin, Friesen, & Overall, 2004; Jonason & Antoon, 2019; Stewart, S., Stinnett, H., & Rosenfeld, 2000). Lisäksi on tutkittu melko vähän, miten henkilön omat ominaisuudet vaikuttavat siihen, mitä piirteitä kaipaa kumppanilta.

Parinvalinnan mekanismeista ei ole yksiselitteistä näyttöä. Jonason, Webster ja Gesselman (2013) huomauttavat, että pariutumista ei ole erityisemmin havainnollistettu faktorianalyysillä.

Pariutumiseen liittyvässä tutkimuksessa ei ole ollut johdonmukaista mittaustapaa. Pitkään on mielletty, että ajan saatossa olisi muodostunut sukupuoli- ja tilannespesifejä preferenssejä. Tässä tutkimuksessa pariutuminen jaetaan kahteen kategoriaan: lyhyt- ja pitkäkestoiseen. Lyhytkestoisella pariutumisella tarkoitetaan esimerkiksi ”yhden yön juttuja” tai tapailua, jossa ei tähdätä pitkäaikaiseen suhteeseen. Pitkäkestoisella pariutumisella tarkoitetaan pitkäaikaista parisuhdetta, avo- tai avioliittoa. Tutkimuksessa käsitellään heteropariutumista aiheen rajaamisen vuoksi. Lisäksi heteropariutumisen kautta tapahtuu lisääntymistä, mikä kiinnostaa evoluutiotutkimusta. Tämän tutkimuksen tarkoitus on valottaa kysymystä, millä perusteella kumppani valitaan missäkin tilanteessa ja miten ihmisen omat ominaisuudet vaikuttavat siihen.

1.1. Sukupuolien väliset erot ja yhtäläisyydet pariutumisessa

SST:n näkökulmasta sukupuolten parinvalintapreferenssit eroavat (Buss & Schmitt, 1993). Naisten panos parinvalintaan on suurempi kuin miesten raskaaksi tulemisen mahdollisuuden takia. Panosten suuruus on kuitenkin muuttunut. Nykyään raskaaksi tulemistä voi kiertää esimerkiksi ehkäisyn avulla. Lisäksi miehet ovat yleensä laillisesti sidottuja jälkikasvuunsa esimerkiksi elatusmaksujen muodossa, vaikka parin tiet erkanisivat. Tämän takia sukupuolten investoinnit pariutumisen suhteen ovat nykyään erilaiset kuin ennen. SST:n mukaan sukupuolten motivaatiot eroaisivat silti edelleen. Naiset etsisivät ensisijaisesti miehestä turvaa (esimerkiksi taloudellista) ja miehet etsisivät naista, jolla on hyvät geenit (Buss & Schmitt, 1993). Koska motivaatioiden on ajateltu eroavan sukupuolten välillä, voisi olettaa, että myös preferenssit parinvalintaan liittyen eroavat sukupuolten välillä. KHT:n mukaan eroja ei kuitenkaan olisi (Miller ym., 2005). Jälkikasvun eloonjäämisprosentti on ollut korkeampaa, jos molemmat vanhemmat ovat olleet läsnä. Tämä tarkoittaisi, että sukupuolten saman suuruinen investointi jälkikasvuun on ollut elintärkeää, mikä tarkoittaisi taas sitä, että sukupuolten on ollut järkevää etsiä kumppaneissaan keskenään samoja asioita (Miller ym., 2005).

Teoriat siitä, että naiset preferoivat miehissä resursseja ja miehet keskittyvät naisten ulkonäköön ovat saaneet paljon tukea (Li, Kenrick, Bailey, & Linsenmeier, 2002; Regan ym., 2000; Stewart ym., 2000). Parinvalinnassa viehättävän ulkonäön on havaittu olevan miehille välttämättömyys, kun taas naisille status ja resurssit olivat välttämättömyyksiä kumppanissa (Li ym., 2002). Melko vanhassa tutkimuksessa kartoitettiin sukupuolten välisiä eroja parinvalinnassa 37 eri kulttuurissa.

Kysely perustui 18 piirteeseen, joista vastaajien (n= 9809) piti arvottaa asteikolla 0-4, kuinka tärkeitä piirteet olivat (4 = välttämätön ja 0 = ei tärkeä). Naisten havaittiin arvostavan enemmän resurssien hankkimiseen liittyviä piirteitä, kun taas miehet arvostivat enemmän piirteitä, jotka viittasivat naisten hedelmällisyyteen (Buss, 1989). Shackelford, Schmitt ja Buss (2005) löysivät neljä universaalia ulottuvuutta parinvalintakriteereissä Bussin (1989) keräämästä aineistosta; rakkaus vs. status/resurssit, luotettava/vakaa vs. hyvännäköinen/terve, koulutus/älykkyys vs. halu perustaa koti/hankkia lapsia ja seurallisuus vs. sama uskonto. Ulottuvuudet kertoivat, kumman piirteen kumpikin sukupuoli mieluummin valitsee. Naiset pitivät tärkeäimpinä statusta/resurssia, luotettavuutta/vakautta ja koulutusta/älykkyyttä. Miehet taas pitivät tärkeäimpinä kumppanin hyvännäköisyyttä/terveyttä ja halua perustaa koti/hankkia lapsia. Toisessa tutkimuksessa käytettiin taas kolmea eri kriteeriä: lämpö/luotettavuus, hyvännäköisyys/vitaalisuus ja status/resurssit. Naiset arvostivat enemmän lämpöä/luotettavuutta ja statusta/resurssia. Molemmat sukupuolet valitsivat kuitenkin mieluummin lämminhenkisen köyhän ihmisen kuin kylmän rikkaan ihmisen (Fletcher ym., 2004). Kiltteyden on havaittu myös olevan naisille erityisen tärkeä piirre, kun samassa tutkimuksessa ulkonäkö oli miehille erityisen tärkeää (Jonason, Raulston, & Rotolo, 2012).

Naisten on havaittu olevan valikoivampia valitessaan kumppania kuin miehet (Atari, Barbaro, ym., 2020; Buss & Schmitt, 1993; Jonason & Antoon, 2019; Kurzban & Weeden, 2005; Schwarz & Hassebrauck, 2012). On myös havaittu, että erityisesti viehättävillä naisilla on korkeammat standardit kaikkien piirteiden suhteen (hyvät geenit, hyvä sijoituskyky, hyvä vanhempi ja hyvä kumppani), kun taas miehillä ei havaittu samaa yhteyttä (Buss & Shackelford, 2008). Toisaalta molempien sukupuolien on havaittu olevan yhtä valikoivia pitkäkestoisten kumppanien suhteen (Li & Kenrick, 2006).

Pikatreffitutkimuksessa arvioitiin, mitkä henkilön omat piirteet ja mitkä toisen piirteet ennustivat viehätystä. Molempien sukupuolten kohdalla ulkonäkö ennusti eniten viehätystä. Naisilla ainoa toinen viehätysten ennustaja oli miehen kiinnostus urheilla (Luo & Zhang, 2009). Tämä voi viitata naisten mielenkiintoon fyysisesti hyvässä kunnossa olevia miehiä kohtaan samoin kuin miehet etsivät kumppaneikseen ulkonäöltään viehättäviä naisia (Schwarz & Hassebrauck, 2012). Miehillä taas viehätystä ennustivat naisen ikä, konservatiivisuus, ekstraversio, sovinnollisuus, tunnollisuus, korkea itsetunto sekä alhainen neuroottisuus, ahdistuneisuus ja negatiivinen affekti (Luo & Zhang, 2009).

Toisessa pikatreffitutkimuksessa naisten viehättävyyttä miesten silmissä ennustivat eniten viehättävät kasvot ja toiseksi eniten viehättävä ääni. Naisten viehättävyyttä ennustivat muutkin piirteet merkitsevästi, mutta eivät erityisen merkittävästi. Miesten viehättävyyttä ennusti selkeästi eniten kasvot ja hieman myös ääni (Asendorpf, Penke, & Back, 2011). Tässä tutkimuksessa havaittiin samaa kuin Luon ja Zhangin (2009) tutkimuksessa, että miesten viehätystä naisia kohtaan ennusti useammat piirteet kuin toisin päin.

Kolmannessa pikatreffitutkimuksessa henkilöt olivat kanssakäymisessä vain kolme minuuttia ja tämän perusteella kertoivat, kenet he haluaisivat tavata uudelleen. Molempien sukupuolten viehättävyyttä ennusti eniten ulkonäkö. Miesten viehättävyyttä ennusti selkeästi useampi eri piirre (esimerkiksi ikä, painoindeksi, pituus, viehättävät kasvot, vartalo ja persoonallisuus, kuinka monta lasta haluaa ja sama etninen tausta). Lisäksi miesten viehättävyyttä ennustivat naisten omat piirteet, kuten naisen ikä ja tulotaso. Naisten viehättävyyttä taas ennusti selkeästi harvempi piirre (esimerkiksi ikä, painoindeksi, viehättävät kasvot ja vartalo, haluttujen lasten lukumäärä, sama etninen tausta; Kurzban & Weeden, 2005). Tämä voisi tukea sitä, että naiset ovat parinvalinnassaan valikoivampia. Tämä erosi Luon ja Zhangin (2009) sekä Asendorpfin ym. (2011) tutkimuksista, joissa sukupuolierot menivät toisin päin. Miesten preferenssit jakautuivat useampaan eri piirteeseen ja naisten harvempaan. Näissä pikatreffitutkimuksissa korostuu ulkonäön tärkeys viehätysten ennustajana. Tähän voi kuitenkin vaikuttaa lyhytkestoinen kanssakäyminen eikä vaikeammin havaittavia piirteitä ehdi todennäköisesti saada selville, saati arvioida.

Sukupuolten preferensseissä on havaittu myös yhtäläisyyksiä. Molempien sukupuolten on havaittu yleisesti arvostavan enemmän sisäisiä piirteitä (esimerkiksi persoonallisuus ja älykkyys) ja samanlaisuutta kuin ulkoisia piirteitä. Sekä miehille että naisille on havaittu olevan tärkeää kumppanin rehellisyys, hyvät sosiaaliset taidot, molemminpuolinen rakkaus ja hyvä huumorintaju (Regan ym., 2000). Molemmat sukupuolet arvostavat saman tasoista koulutusta kumppanissa (Jonason & Antoon, 2019). Teini-ikäisten kumppanipreferensseissä ei havaittu sukupuolten välisiä eroja ollenkaan (Regan & Joshi, 2003). Molempien sukupuolten on havaittu pitävän lämminhenkisiä ja luotettavia ihmisiä parempina kumppaneina (Valentine, Li, Meltzer, & Tsai, 2020). Nämä tutkimustulokset tukisivat enemmän KHT:tä kuin SST:tä, jonka mukaan sukupuolten pariutumisprefereenssit eroaisivat (Buss & Schmitt, 1993; Miller ym., 2005).

Jos jonkin preferenssin ajatellaan olevan kaikille ihmisille universaali, väitteen uskottavuutta lisää se, että samat havainnot saadaan eri kulttuureissa eläviltä ihmisiltä. Suurin osa tutkimuksista on

kuitenkin koostunut lähinnä yhdysvaltalaisista opiskelijoista. Silti teoriat pariutumiseen liittyvistä mieltymyksistä ovat saaneet jonkin verran globaalia tukea. Ruotsalaisessa tutkimuksessa tutkittiin, mitä piirteitä kumpikin sukupuoli tuo esille treffimainoksissa. Miehet mainostivat itsessään enemmän resursseja ja naiset toivat enemmän esille omaa ulkonäköään. Tutkimuksessa myös havaittiin, että naiset etsivät keskimäärin vanhempia kumppaneita, kun taas miehet etsivät nuorempia (Gustavsson, Johnsson, & Uller, 2008). On ajateltu, että miehet etsivät naisia, joiden lisääntymispotentiaali on suuri, mikä selittäisi sukupuolten ikämieltymykset (Buss & Schmitt, 1993). Kattavassa saksalaisessa tutkimuksessa (n=21 245) tutkittiin 18-65 -vuotiaiden parinvalintakriteerejä. Naisten havaittiin olevan lähes kaikissa kriteereissä vaativampi sukupuoli, mutta ulkonäön kohdalla miehet olivat vaativampia. Iällä ja koulutustasolla ei havaittu olevan yhteyttä kriteereihin (Schwarz & Hassebrauck, 2012). Lu, Zhu ja Chang (2015) arvioivat, että miehen kumppaniarvoa (*mate value*) arvioidaan kolmen kategorian mukaan: hyvät geenit, hyvä elättäjä ja hyvä isä. Isossa otoksessa kiinalaisia naisia havaittiin, että naiset arvostivat enemmän hyvä isä -piirrettä kuin hyvä elättäjä -piirrettä. Tämä päti erityisesti naisiin, joilla oli korkeampi sosioekonominen asema ja jotka asuivat kaupungeissa eivätkä maaseudulla. Tämä viittaisi siihen, että nyky-yhteiskunnassa naisen ei tarvitse etsiä elättäjää samalla tavalla kuin aikaisemmin. Toisaalta Brasiliaan sijoittuvassa tutkimuksessa vertailtiin 1980-luvulla raportoituja preferenssejä nykypäivään ja näistä osa oli pysynyt samana. Sekä 1980-luvun että 2010-luvun otokset pitivät tärkeinä molemmipuolista viehätystä, rakkautta, kiltteyttä ja älykkyyttä. Samoin sukupuolierot liittyen miesten preferoimaan ulkonäköön ja naisten preferoimaan resurssien hankkimiseen olivat pysyneet samana. 2010-luvulla molemmat sukupuolet preferoivat enemmän kumppaneita, joilla oli hyvä taloudellinen tulevaisuus. Lisäksi kumpaakin sukupuolta kiinnosti huomattavasti vähemmän se, haluaako kumppani lapsia (Souza, Conroy-Beam, & Buss, 2016).

Toisessa kiinalaisessa tutkimuksessa arvioitiin, miten tulotaso vaikutti miesten ja naisten käynteihin treffipalvelun profiileissa. Miehet kävivät tutustumassa tasaisesti kaikkien tulotasojen naisten profiileissa. Naiset taas kävivät enemmän korkeatuloisten miesten profiileissa. Lisäksi korkeatuloisemmat naiset kävivät korkeatuloisempien miesten profiileissa ja erityisesti silloin, kun miehen tulot olivat suuremmat kuin naisen (Ong & Wang, 2015). Tämä voisi vahvistaa sitä, että naisten tulotasojen noustessa, erot sukupuolten välillä resurssien preferoinnin suhteen pienenevät.

Iranissa, Pakistanissa ja Turkissa tehdyssä tutkimuksessa havaittiin SST:aan liittyviä sukupuolieroja. Naiset arvostivat enemmän piirteitä kuten kiltteys, luotettavuus, hyvä vanhempi, status ja älykkyys. Miehet taas arvostivat enemmän ulkonäköä (Atari, Chaudhary, & Al-Shawaf,

2020). BBC:n järjestämässä suuressa nettikyselyssä kartoitettiin 23 piirteen tärkeyttä parinvalinnassa. Vastaajien piti valita listasta kolme piirrettä ja laittaa ne tärkeysjärjestykseen. Tutkimukseen osallistui 119 733 miestä ja 98 462 naista 53:sta eri maasta. Kaikkien vastanneiden kesken tärkeimpinä pidetyt piirteet olivat: 1. Älykkyys, 2. Huumorintaju, 3. Rehellisyys, 4. Kiltteys, 5. Hyvännäköisyys. Miehet pitivät ulkonäköä tärkeämpänä kuin naiset, kun taas naiset pitivät rehellisyyttä, huumorintajua, kiltteyttä ja luotettavuutta tärkeimpänä kuin miehet. Ulkoisten piirteiden tärkeänä pitäminen ei vaihdellut kulttuurista riippuen, kun taas sisäisten piirteiden tärkeys vaihteli (Lippa, 2007). Tämä viittaisi siihen, että kulttuuri vaikuttaa siihen, mitä sisäisiä piirteitä arvostetaan, mutta ulkonäön preferoiminen ilmenee globaalisti.

Tutkimuksissa nousee samoja teemoja esille, mutta menetelmät ja mittausmenetelmät eroavat suuresti, joten selkeää yhteenvetoa on hankala tehdä. Osassa tutkimuksista osallistujat ovat arvottaneet listoista piirteitä Likert-asteikolla. On myös tehty ns. budjetteja kumppanin piirteistä ja katsottu, mitkä piirteet henkilö valitsisi kumppanilleen, kun ei voi valita kaikkia. Näiden lisäksi on pitänyt arvottaa piirteitä valitsemalla listalta vain muutama tärkeä piirre ja laittaa ne tärkeysjärjestykseen. Lisäksi on paljon vaihtelua siinä, mitä piirteitä tutkimuksissa on käytetty. Suurimmassa osassa tutkimuksista SST saa tukea, mutta KHT saa myös hieman tukea. Tässä tutkimuksessa on tarkoitus selvittää, onko sukupuolten välillä eroa parinvalintapreferensseissä. Useassa tutkimuksessa nousee esille, että miehet arvostavat enemmän ulkonäköä. Naiset taas vaikuttaisivat arvostavan enemmän statusta ja resursseja sekä muita piirteitä kuten kiltti ja luotettava. Tutkimustulokset eroavat myös siksi, että joissain tutkimuksissa verrataan lyhyt- ja pitkäkestoista pariutumista, joissain käsitellään vain pitkäkestoista pariutumista ja joissain käsitellään pariutumista yleisesti.

1.2. Lyhytkestoinen ja pitkäkestoinen pariutuminen

Pariutuminen voi kestää vain yhden yön tai se voi pisimmillään kestää henkilön koko loppuelämän. Pariutumiseen liittyvässä kirjallisuudessa on pitkään ollut vallalla käsitys siitä, että sukupuolten mieltymykset kumppanin suhteen vaihtelevat myös riippuen pariutumisen kestosta. Pariutumisen keston vaikutusta kumppanissa etsittäviin piirteisiin on kuitenkin tutkittu melko vähän. Erityisesti lyhytkestoisessa pariutumisessa sukupuolten investoinnit ovat eri suuruiset, koska nainen saattaa tulla raskaaksi. Molemmat sukupuolet raportoivat, että todennäköisin syy sille, että heillä oli ollut tai olivat harkinneet irtosuhdetta, oli fyysinen viehätyks toista kohtaan (Li & Kenrick, 2006).

Pitkäkestoisessa pariutumisessa taas etsitään elämäkumppania ja molempien sukupuolten investoinnit ovat yhtä suuret ja motiivit samanlaiset. Näin oletettavasti sukupuolten väliset erot kumppanipreferensseissä pienenisivät, mitä pitkäkestoisemmasta suhteesta olisi kyse.

Buss ja Schmitt (1993) totesivat miesten harrastavan enemmän lyhytkestoisia suhteita kuin naiset. Heidän kehittämänsä SST:n mukaan lyhytkestoisessa pariutumisessa miehet etsivät mahdollisimman useita hedelmällisiä naisia matalammilla kriteereillä, kun taas naiset etsivät yhtä hyvät geenit omaavaa miestä. Tästä on kuitenkin ristiriitaista näyttöä. Pedersenin ja Millerin (2011) mukaan ei pidä paikkaansa, että miehet olisivat taipuvaisempia lyhytkestoiseen pariutumiseen kuin naiset. He totesivat myös, että naiset ja miehet olivat taipuvaisempia välttämään lyhytkestoista suhdetta ja yhdyntää, jos raskauden mahdollisuus oli olemassa. Tämä on myös vastoin SST:aa jonka mukaan miehet haluavat useita lyhytkestoisia suhteita, jotta he saavat mahdollisimman paljon jälkikasvua. Tutkimuksen mukaan samaa efektiä ei ollut havaittavissa pitkäkestoisessa suhteessa, mikä tukisi KHT:aa. Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan otettu huomioon kulttuurin tuomaa sitoutumista jälkikasvuun, mikä voi vaikuttaa paljon raskauden välttämiseen. Lisäksi on havaittu, että miehet, joilla on ollut isähahmo läsnä lapsuudessa, ovat taipuvaisempia pitkäkestoisiin suhteisiin kuin miehet, joiden isät eivät ole olleet läsnä (Willis & Clark, 2009). Tämä viittaa siihen, että pariutumistapoihin vaikuttaisi myös yksilön oma ympäristö.

Pariutumisen kestoon liittyviä tutkimuksia preferensseistä on tehty melko vähän, ja niiden tulokset vaihtelevat jonkin verran. On havaittu, että molemmat sukupuolet arvostivat enemmän sisäisiä piirteitä verrattuna ulkoisiin piirteisiin riippumatta pariutumisen kestosta. Samaisessa tutkimuksessa todettiin myös naisten etsivän lyhytkestoisessa pariutumisessa miehiä, joilla on korkea seksuaalinen vietti, kun taas sama päti miehillä pitkäkestoisessa pariutumisessa (Regan ym., 2000). Molemmat sukupuolet ovat myös selektiivisempiä pitkäkestoisten suhteiden kumppanien suhteen verrattuna lyhytkestoisten suhteiden kumppaneihin (Stewart ym., 2000).

Lyhytkestoisessa pariutumisessa korostuu miellyttävä ulkonäkö ja pitkäkestoisessa pariutumisessa keskitytään enemmän miellyttäviin sisäisiin piirteisiin (esimerkiksi persoonallisuus, samanlaisuus, kiltteys) (Regan ym., 2000). Samoin teini-ikäisten on havaittu painottavan lyhytkestoisessa pariutumisessa kumppanin ulkonäköä ja seksuaalista viettiä, kun taas romanttisissa kumppaneissa pidettiin tärkeämpänä älykkyyttä, huumoria ja muita vastaavia piirteitä (Regan & Joshi, 2003). Jonason ym. (2013) tutkivat kumppanin piirteiden tärkeyttä lyhyt- ja pitkäkestoisessa pariutumisessa faktorianalyysillä. He löysivät kolme faktoria: ulkonäön viehättävyys, sosiaalinen

lämpö ja sosiaalinen status. Lyhytkestoisessa pariutumisessa fyysinen viehättävyys valtasi kaksikolmasosaa preferensseistä ja sosiaalinen status putosi kokonaan pois. Koulutuksen tason vaikutusta kumppanipreferensseihin havainnollistavassa tutkimuksessa havaittiin sukupuolten muuten arvostavan saman tasoista koulutusta, mutta lyhytkestoisessa pariutumisessa miehet pitivät alhaisemmin koulutettuja ja emotionaalisesti kylmiä naisia viehättävinä (Jonason & Antoon, 2019). Tämä viittaisi siihen, että lyhytkestoisessa pariutumisessa miehet muuttavat standardejaan.

Samansuuntaisia tuloksia on löytynyt muistakin kuin länsimaalaisista kulttuureista. Brasilialaisista opiskelijoista koostuneessa tutkimuksessa havaittiin miesten arvostavan lyhytkestoisessa pariutumisessa fyysisiä ominaisuuksia ja muiden piirteiden tärkeyden korostuvan, kun suhde syvenee. Naiset taas arvostivat kaikkia piirteitä lyhytkestoisessa pariutumisessa; pitkäkestoisessa pariutumisessa naiset painottivat luonteenpiirteitä (kuten älykkyyttä ja hyvää huumorintajua) ja kumppanin halua hankkia resursseja (Castro & De Araujo Lopes, 2011).

Pariutumisen keston liittyviä tutkimuksia on tehty vähän ja hyvin erilaisilla menetelmillä, joten selkeitä johtopäätöksiä on vaikea vetää. Lyhytkestoisessa pariutumisessa vaikuttaisi kuitenkin korostuvan ulkonäkö enemmän kuin pitkäkestoisessa pariutumisessa. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan, kaivataanko kumppanissa erilaisia piirteitä lyhyt- ja pitkäkestoisessa pariutumisessa. Jos tällaisia eroja löydetään, tarkastellaan myös, eroavatko nämä preferenssit sukupuolten välillä.

1.3. Omien ominaisuuksien vaikutus parinvalintapreferensseihin

Omien ominaisuuksien vaikutus kumppanissa kaivattuihin piirteisiin on jäänyt vähemmälle huomiolle pariutumiseen liittyvässä tutkimuksessa. Esimerkiksi oman persoonallisuuden vaikutusta parinvalintakriteereihin ei ole erityisemmin tutkittu. Iranissa, Pakistanissa ja Turkissa tutkittiin oman persoonallisuuden vaikutusta kumppanilta toivottaviin piirteisiin. Tutkimuksessa käytetyt faktorit olivat kiltteys/luotettavuus, viehättävyys/seksuaalisuus, status/resurssit, koulutus/älykkyyys ja uskonnollisuus/siveys. Faktorit olivat löytyneet aikaisemmasta Iranissa tehdystä tutkimuksesta (Atari, 2017). Persoonallisuuden yhteys preferoituihin piirteisiin vaihteli eri kulttuurien välillä, mutta sovinnollisuus ennusti aina kiltteyden/luotettavuuden tärkeänä pitämistä (Atari ym., 2020).

Eräissä tutkimuksissa selvitettiin henkilön yksilöllisyyden (*agency*) ja yhteisöllisyyden (*communion*) vaikutusta ulkonäön, statuksen ja sosiaalisen lämmön preferoimiseen. Yksilölliset ihmiset pitivät ulkonäköä ja statusta tärkeämpinä, kun taas yhteisölliset ihmiset pitivät sosiaalista lämpöä tärkeämpinä. Tutkimuksen johtopäätöksenä oli, että samanlaisuus viehättää (Gebauer, Leary, & Neberich, 2012). Tutkimusta on haasteellista verrata tähän tutkimukseen, koska siinä käytetty persoonallisuusteoria on eri näkökulmaa kuin Big Five -teoria.

Parinvalintaan liittyvä persoonallisuustutkimus keskittyy lähinnä siihen, minkälaisia persoonallisuuspiirteitä kaivataan kumppanissa eikä oman persoonallisuuden vaikutukseen kumppanissa kaivattuihin piirteisiin. Kumppanin ideaalista persoonallisuudesta on tehty muutama tutkimus. Naisten on havaittu pitävän tärkeämpänä sosiaalisesti suotavia piirteitä. Tutkimuksessa käytettiin Big Five -teoriasta vanhempia termejä (neuroottisuus=emotionaalinen stabiilius, avoimuus uusille kokemuksille=älykkyys-avoimuus, ekstraversio=nosteisuus (*surgency*)). Naiset pitivät tärkeämpinä kuin miehet vastaavia piirteitä kuten ekstraversio ja avoimuus uusille kokemuksille (Botwin, Buss, & Shackelford, 1997). Eräissä tutkimuksissa todettiin, että vastaajat pitivät enemmän sellaisista kumppaneista, jotka olivat tunnollisempia, ulospäinsuuntautuneempia ja sovinnollisempia kuin he itse. Lisäksi toisen neuroottisuuden pitäisi olla vähäisempää kuin itsellä (Figueredo, Sefcek, & Jones, 2006). Tämän perusteella vaikuttaisi siltä, että ideaalilla kumppanilla olisi enemmän positiivisia persoonallisuuden piirteitä ja vähemmän negatiivisia piirteitä kuin itsellä.

Molempien sukupuolten on havaittu preferoivan samankaltaisia kumppaneita kuin he itse (Hitsch, Hortaçsu, & Ariely, 2010). Tämä voisi viitata siihen, että ihmiset etsisivät persoonallisuudeltaan samanlaisia ihmisiä kumppaneikseen, minkä Botwin, Buss ja Shackelford havaitsivat myös tutkimuksessaan (1997). Eräissä tutkimuksissa havaittiin, että pariskunnilla sekä ystävillä on samanlaisia persoonallisuuspiirteitä. Tämä tuli korostetusti esille pariskunnilla. Avoimuus uusille kokemuksille ja ekstraversio vaikuttivat olevan eniten samanlaisia, mutta tämä ei pätenyt kaikkien persoonallisuuden mittausten menetelmien kohdalla (Youyou, Stillwell, Schwartz, & Kosinski, 2017). Oman viehättävyyden arvioissa on havaittu, että ulkonäöltään viehättävät ovat nirsompia kaikkien piirteiden suhteen (Asendorpf ym., 2011). Tämä on havaittu myös pelkästään naisilla (Buss & Shackelford, 2008).

Tässä tutkimuksessa on tarkoitus selvittää, miten ihmisen omat ominaisuudet vaikuttavat kumppanissa kaivattuihin piirteisiin. Vaikka aiheesta ei ole tehty paljoa tutkimusta, voidaan olettaa, että ihmiset etsivät samanlaisia kumppaneita kuin he itse. Lisäksi selvitetään, miten arvio omasta

viehättävyydestä vaikuttaa kumppanipreferensseihin. Aikaisemman kirjallisuuden perusteella oletetaan, että itseään viehättävänä pitävät ovat vaativampia kumppanin piirteiden suhteen.

1.4. Tutkimusongelmat ja hypoteesit

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on valottaa pariutumiseen liittyviä preferenssejä ja pohtia niiden taustoja. Tutkimuksessa selvitetään, löytyykö piirteiden listan taustalta latenteja muuttujia, jotka mahdollisesti vaikuttavat parinvalintaan. Näiden avulla selvitetään, onko sukupuolten välillä eroa preferoiduissa piirteissä. Lisäksi tarkastellaan, eroavatko preferenssit sen perusteella, minkä kestoista suhdetta etsii ja eroaako myös tämä sukupuolten välillä.

Tutkimuksessa on mukana vastaajan omat ominaisuudet. Näiden perusteella tarkastellaan, miten henkilön oma persoonallisuus vaikuttaa siihen, millaista kumppania etsii. Lisäksi halutaan selvittää, vaikuttaako oma arvio siitä, kuinka viehättävä on, siihen, millaista kumppania etsii.

Tutkimuskysymykset:

1. Voiko parinvalintapreferenssejä tutkia piirteillä, jotka on muodostettu yksittäisistä kysymyksistä faktorianalyysin avulla?
2. Eroavatko preferoidut piirteet sukupuolten välillä?
3. Eroavatko preferenssit sen perusteella, minkä kestoista suhdetta etsii?
 - Eroaako tämä sukupuolten välillä?
4. Vaikuttaako oma persoonallisuus ja arvio omasta viehätystä siihen, millaista kumppania etsii?

Aikaisemman kirjallisuuden perusteella tutkimuskysymyksille voi asettaa hypoteeseja, joten tässä tutkimuksessa löytyy faktorilatauksia kumppania kuvaavien piirteiden joukosta. Lisäksi oletetaan, että miehet pitävät ulkonäköä tärkeämpänä kuin naiset, kun taas naiset pitävät statusta ja kykyä hankkia resursseja tärkeämpinä kuin miehet. Lyhytkestoisessa pariutumisessa korostuu oletettavasti ulkonäkö enemmän kuin pitkäkestoisessa. Sukupuolieroista suhteen keston suhteen ei ole selkeää näyttöä aikaisemmassa kirjallisuudessa, joten niitä koskeva hypoteesi jätetään avoimeksi.

Aikaisempien tutkimusten valossa voidaan olettaa, että ihmiset etsivät kumppanikseen persoonallisuudeltaan samanlaisia kumppaneita kuin he itse. Aikaisemman kirjallisuuden perusteella voi olettaa, että viehättävät henkilöt ovat vaativampia kumppanin piirteiden suhteen.

Hypoteesit:

H1: Parinvalintapreferenssejä voi tutkia faktorianalyysin avulla muodostetuilla piirteillä.

H2: Miehet pitävät ulkonäköä tärkeämpänä kuin naiset. Naiset pitävät statusta ja resursseja tärkeämpinä kuin miehet.

H3: Lyhytkestoisessa pariutumisessa korostuu kumppanin ulkonäön tärkeys enemmän kuin pitkäkestoisessa pariutumisessa.

H4: Ihmiset etsivät persoonallisuudelta samanlaisia henkilöitä kuin he itse.

H5: Itseen viehättävänä pitävät ovat valikoivampia kumppanin suhteen.

2 Menetelmät

2.1. Aineisto

Aineisto kerättiin joulukuussa 2019 lähettämällä verkkokysely suomalaisten korkeakouluopiskelijajärjestöjen sähköpostilistoille ja mainostamalla sitä sosiaalisessa mediassa. Vastaajat saivat halutessaan osallistua elokuvasarjalippujen arvontaan. Kyselyyn vastasi 632 henkilöä, jotka eivät olleet parisuhteessa. Vastaajista miehiä oli 28.2% (178) ja kaikkien iän keskiarvo oli 26 (mediaani=25). Aineiston keruun takia aineisto painottui opiskelijoihin ja täten myös nuoriin henkilöihin. Vastaajista 73.4% oli opiskelijoita ja 83.1% oli alle 30-vuotiaita. Vastaajilta selvitettiin myös perustietoja, jotka esitetään TAULUKOSSA 1. Vastaajista poistettiin kaksi henkilöä, koska heiltä puuttuivat perustiedot. Naisista 94.2% (407) etsi pitkää suhdetta ja vastaavasti miehistä 81.8% (139).

2.2. Kysely

Kysely koostui kolmesta osiosta. Ensimmäisessä osiossa selvitettiin vastaajien perustiedot (sukupuoli, ikä, päätoimi, korkein tutkinto, tulot, lasten määrä ja asuinpaikkakunta). Seuraavassa

osiossa kysyttiin, minkälaista suhdetta etsii, lyhytkestoista ("yhden yön juttu" tai muu lyhytkestoinen tapailu) vai pitkäkestoista (parisuhde tai avo- tai avioliitto). Sen perusteella, mitä tähän kohtaan vastasi, piti vastata 30 piirteen osalta (TAULUKKO 2), kuinka tärkeitä ne ovat (asteikko 1-7, 1 = ei yhtään tärkeä ja 7 = todella tärkeä) lyhytkestoisessa tai pitkäkestoisessa pariutumisessa. Piirteet perustuivat lyhyempään versioon Schwarzin ja Hassebrauckin (2012) kehittämästä kyselystä. Kolmannessa osiossa osallistujien piti vastata omaan persoonallisuuteen liittyviin kysymyksiin (asteikko 1-7, 1 = täysin eri mieltä ja 7 = täysin samaa mieltä). Kysely koostui lyhyemmästä versiosta *Big Five* -persoonallisuusteorian kyselystä. Kyselyn nimi on *Short Five (BFI-2-XS)* ja se koostui 15:sta väittämästä, jotka koskivat viittä eri persoonallisuuspiirrettä (ekstraversio, sovinollisuus, tunnollisuus, neuroottisuus ja avoimuus uusille kokemuksille). Väittämät olivat esimerkiksi "Olen puhelias" ja "Olen tavanomaisesti hiljainen". Näihin piti vastata sen mukaan, kuinka hyvin väittämät kuvaavat itseä (asteikko 1-7, 1 = täysin eri mieltä ja 7 = täysin samaa mieltä) (Mehmetoglu, 2012). Tämän osion lopussa oli kaksi kysymystä liittyen vastaajan omaan viehättävyyteen ("Muut ihmiset pitävät minua viehättävänä" ja "Voisin saada minua kiinnostavan ihmisen kiinnostumaan minusta").

2.3. Tilastolliset menetelmät

Aineisto käsiteltiin ja tilastolliset analyysit tehtiin *IBM SPSS Statistics 25* -ohjelmalla. Tutkimuksessa käytettiin faktorianalyysiä, jossa käytettiin *Varimax*-rotatointia. Tämän perusteella piirteistä muodostettiin summamuuttujia. Tämän lisäksi *Short Five* -kyselyn perusteella laskettiin summamuuttujat persoonallisuuspiirteille ja samalla tavalla omalle arviolle viehättävyydestä. Tutkimuksessa selvitettiin keskiarvojen avulla, miten tärkeinä kumppanipiirteitä pidettiin. Lisäksi katsottiin, miten oma persoonallisuus ja arvio omasta viehättävyydestä vaikuttaa siihen, mitä piirteitä pitää tärkeinä. Tätä selvitettiin korrelaation ja regressioanalyysin avulla. Näistä analyyseistä jätettiin pois 30 henkilöä, jotka eivät olleet raportoineet, etsivätkö lyhyt- vai pitkäkestoista suhdetta.

TAULUKKO 1

	N	%
Tämänhetkinen päätoimi		
opiskelija (perustutkinto)	464	73,4
työssäkäyvä (ml, jatko-opiskelija)	158	25
työtön	5	0.8
eläkeläinen	1	0.2
jokin muu	4	0.6
Korkein suorittama tutkinto		
peruskoulu/kansakoulu	7	1.1
ammattikoulu/lukio	260	41.1
korkeakoulu, alempi aste tai AMK	267	42.2
korkeakoulu, ylempi aste	93	14.7
tutkijakoulutus (tohtori tai lisensiaatti)	5	0.8
Tulot (ml. tuet) ja pääomatulot yhteensä nettona vuodessa (euroa)		
0 - 4 999	104	16.5
5 000 - 9 999	144	22.8
10 000 - 14 999	147	23.3
15 000 - 19 999	71	11.2
20 000 - 24 999	50	7.9
25 000 - 29 999	33	5.2
30 000 - 39 999	43	6.8
40 000 - 49 999	27	4.3
50 000 - 59 999	6	0.9
60 000 - 79 999	6	0.2
80 000 -	1	0.2
Kotikaupunki		
Pääkaupunkiseutu	528	83.5
Muu yli 50 000 asukkaan kaupunki	59	9.3
Kaupunki, jossa 5000-50 000 asukasta	31	4.9
Kaupunki, jossa 2000-4999 asukasta	9	1.4
Alle 2000 asukkaan kaupunki	5	0.8
Lapsien lukumäärä		
Ei lapsia	609	96.4
1 lapsi	7	1.1
2 lasta	11	1.7
3 lasta	5	0.8

3 Tulokset

Piirteisiin perustuvat summamuuttajat nimettiin seuraavasti: Kiltti, Kunnianhimoinen, Ulospäinsuuntautunut, Älykäs, Hyvätapainen, Luotettava, Ulkonäkö ja Suhde (TAULUKKO 2). Muuttajat nimettiin sitä parhaiten kuvaavan piirteen perusteella (paitsi Ulkonäkö ja Suhde, jotka nimettiin intuitiivisesti). Jokainen yksittäinen piirre latautui omalle summamuuttujalleen vähintään .49 verran.

3.1. Summamuuttajien erot

Summamuuttajat suhteutettiin keskenään jakamalla ne niiden alle menneiden piirteiden lukumäärällä. Summamuuttuja Kiltti jaettiin kuudella, Kunnianhimoinen viidellä ja Ulkonäkö kolmella ja niin edelleen. KUVA 1 näyttää kaikkien piirteiden keskiarvot kaikkien vastanneiden kesken. Luotettava-piirre oli tärkeimpänä pidetty (ka=6.52) ja seuraavaksi tulivat Kiltti (ka=5.84), Hyvätapainen (ka=5.81), Älykäs (ka=5.36), Ulospäinsuuntautunut (ka=5.13) ja Ulkonäkö (5.09). Kaksi vähiten tärkeinä pidettyä piirrettä olivat Suhde (ka=3.99) ja Kunnianhimoinen (ka=3.31). Aineistossa oli yhdessä kysymyksessä puuttuvia arvoja 30 (naisilla 22 ja miehillä 8). Tässä vastaaja valitsi, etsiikö lyhyt- vai pitkäkestoista suhdetta ja tämän perusteella arvotettiin kumppanipiirteitä. Nämä analysoitiin erillään lyhyt- ja pitkäkestoista suhdetta koskevista vastauksista. Naisista 407 etsi pitkää suhdetta ja 25 lyhytkestoista suhdetta. Miehistä 139 etsi pitkäkestoista suhdetta ja 31 lyhyttä suhdetta. Tämän jälkeen jokaisen summamuuttujan keskiarvot laskettiin sukupuolen ja suhteen keston mukaan (KUVA 2).

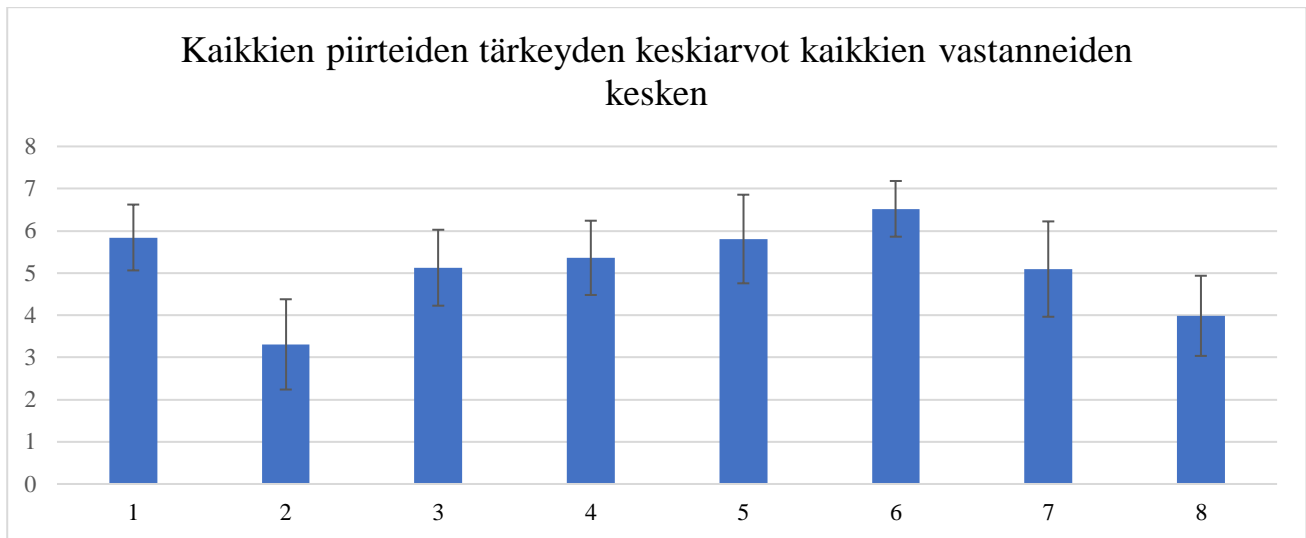
TAULUKKO 2

30 piirteestä muodostetut summamuuttujat ja piirteiden lataukset

	1	2	3	4	5	6	7	8
Huomaavainen	.6							
Empaattinen	.67							
Ymmärtäväinen	.69							
Miellyttävä	.56							
Kiltti	.73							
Avulias	.65							
Kunnianhimoinen		.52						
Korkeasti koulutettu		.55						
Rikas		.79						
Korkea status		.83						
Menestynyt urallaan		.78						
Itsevarma			.58					
Hauska			.59					
Huumorintajuinen			.55					
Ulospäinsuuntautunut			.73					
Spontaani			.73					
Kriittisesti ajatteleva				.71				
Älykäs				.77				
Yleissivistynyt				.63				
Nokkela				.61				
Hyväkäytöksinen					.76			
Kohtelias					.74			
Hyvätapainen					.77			
Rehellinen						.8		
Uskollinen						.68		
Luotettava						.78		
Samanlainen käsitys suhteesta kuin minulla						.55		
Hyvännäköinen							.9	
Seksikäs							.84	
Ulkonäöltään viehättävä							.88	
Hyvä ruuanlaitossa								.66
Kiinnostunut kotitalouden pyörittämisestä								.67
Samanlaiset mielenkiinnon kohteet kuin minulla								.49
Samanlaiset mielipiteet kuin minulla								.53

1: Kiltti, 2: Kunnianhimoinen, 3: Ulospäinsuuntautunut, 4: Älykäs, 5: Hyvätapainen, 6: Luotettava, 7: Ulkonäkö, 8: Suhde.

KUVA 1

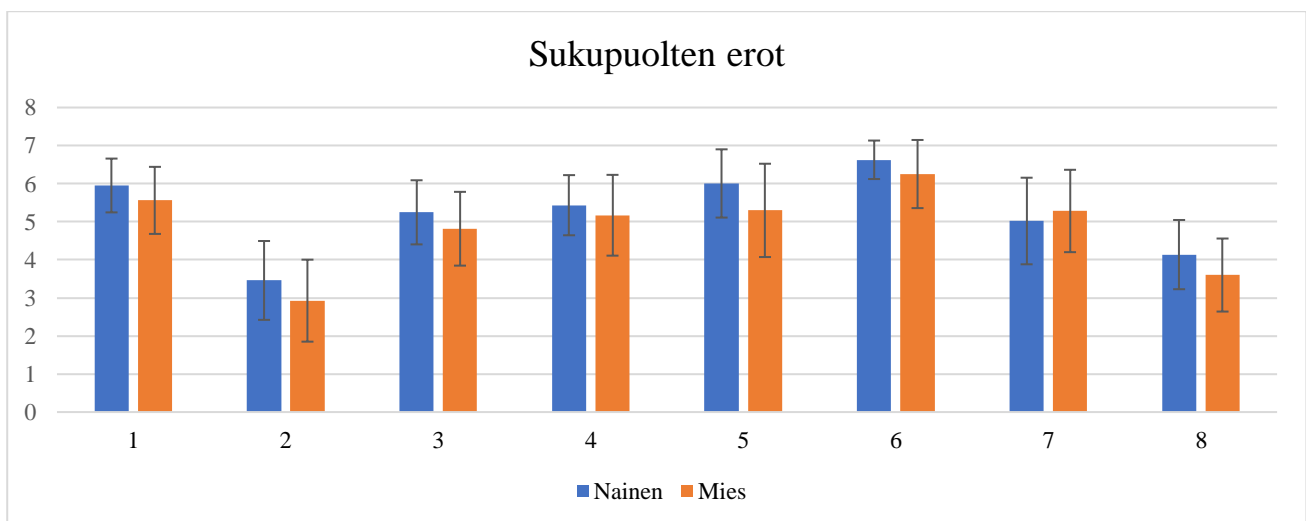

1: Kiltti, 2: Kunnianhimoinen, 3: Ulospäinsuuntautunut, 4: Älykäs, 5: Hyvätapainen, 6: Luotettava, 7: Ulkonäkö, 8: Suhde.

3.2. Sukupuolen vaikutus piirteiden tärkeyteen

Piirteiden tärkeänä pitäminen erosi tilastollisesti merkitsevästi sukupuolen mukaan jokaisen piirteen kohdalla (Kiltti $p < .001$, Kunnianhimoinen $p < .001$, Ulospäinsuuntautunut $p < .001$, Älykäs $p = .002$, Hyvätapainen $p < .001$, Luotettava $p < .001$, Suhde $p < .001$) paitsi Ulkonäön ($p = .103$). KUVASTA 2 havaitaan, että naiset pitivät kaikkia piirteitä tärkeämpinä kuin miehet paitsi Ulkonäköä.

KUVA 2

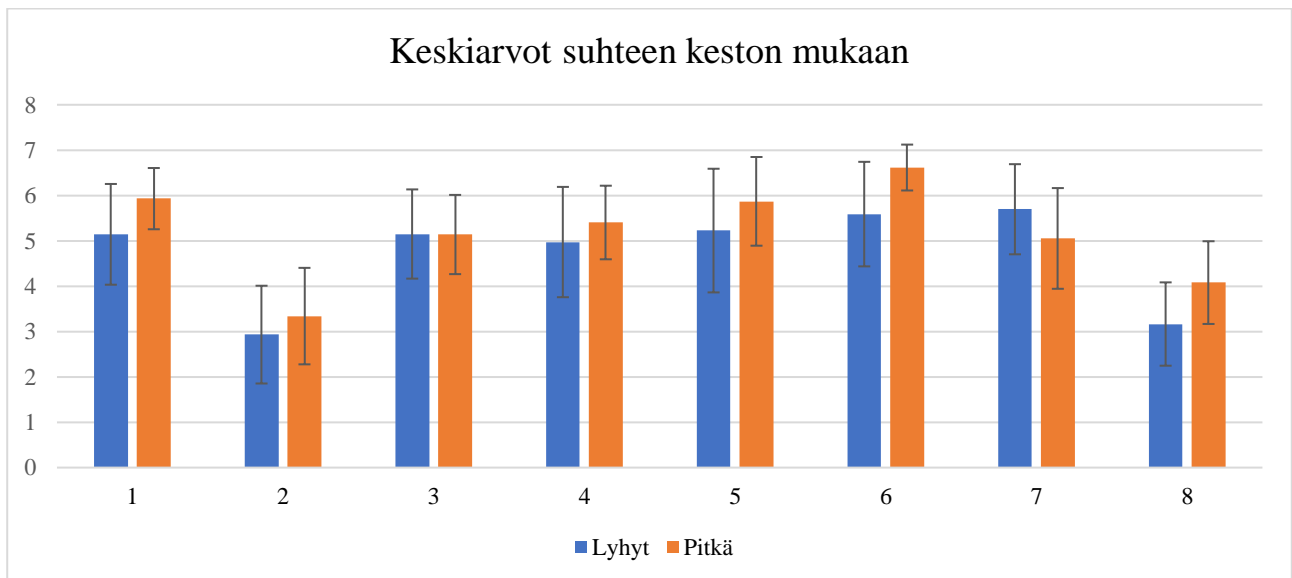

1: Kiltti, 2: Kunnianhimoinen, 3: Ulospäinsuuntautunut, 4: Älykäs, 5: Hyvätapainen, 6: Luotettava, 7: Ulkonäkö, 8: Suhde.

3.3. Suhteen keston vaikutus piirteiden tärkeyteen

Lyhyt- ja pitkäkestoisessa pariutumisessa pidettiin ulospäinsuuntautuneisuutta yhtä tärkeänä ($p=.203$). Kunnianhimon tärkeyden ero pariutumisen keston mukaan ei ollut merkitsevä ($p=.085$) eli sitä pidettiin yhtä tärkeänä lyhyt- ja pitkäkestoisessa pariutumisessa. Kiltti ($p<.001$), Älykäs ($p=.003$), Hyvätapainen ($p=.001$), Luotettava ($p<.001$) ja Suhde ($p<.001$) olivat erityisen tärkeitä pitkäkestoisessa pariutumisessa, kun taas Ulkonäkö oli tärkeämpi lyhytkestoisessa pariutumisessa ($p<.001$) (KUVA 3).

KUVA 3

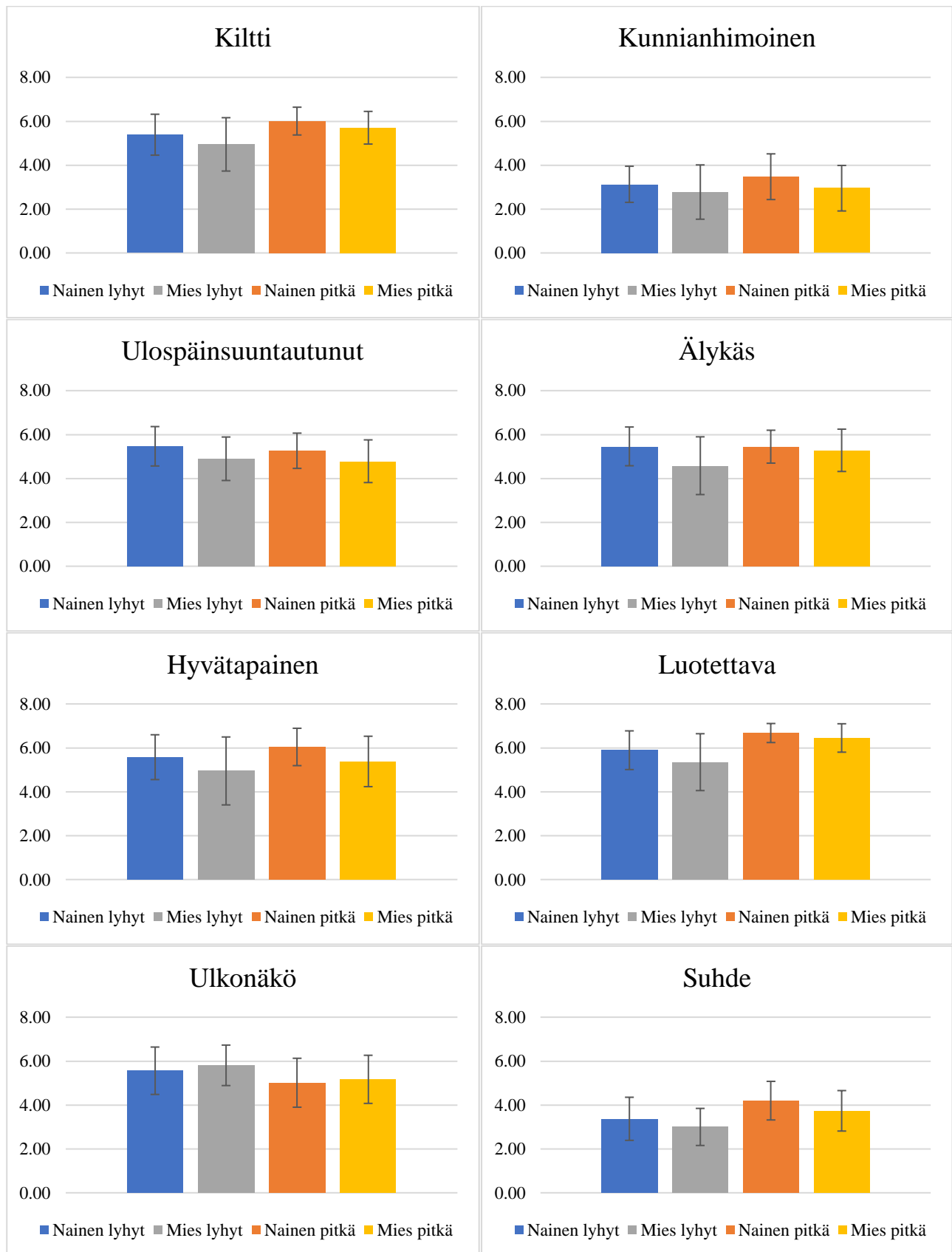

1: Kiltti, 2: Kunnianhimoinen, 3: Ulospäinsuuntautunut, 4: Älykäs, 5: Hyvätapainen, 6: Luotettava, 7: Ulkonäkö, 8: Suhde.

Parisuhteen keston ja sukupuolen interaktio eivät olleet merkitseviä paitsi piirteen Älykäs kohdalla ($p=.003$). KUVA 4 näyttää, että miehet eivät pitäneet lyhytkestoisessa pariutumisessa älykkyyttä yhtä tärkeänä piirteenä.

KUVA 4

Piirteiden summamuuttujien keskiarvot ja keskihajonnat lyhyt- ja pitkäkestoisessa pariutumisessa.

3.4. Omien ominaisuuksien vaikutus tärkeinä pidettyihin piirteisiin

Short Five -kyselyn perusteella laskettiin piirteiden summamuuttujien ja vastaajien omien persoonallisuuspiirteiden *Pearsonin* korrelaatiokertoimet (TAULUKKO 3). Selkein korrelaatio löydettiin oman ekstraversioon ja ekstraversioon viittaavien piirteiden tärkeänä pitämiseen kumppanissa ($r=.46$, $p<.001$) välillä. Oma ekstraversio korreloi myös kumppanin kunnianhimon kanssa ($r=.23$, $p<.001$). Tunnolliset ihmiset vaikuttaisivat olevan vaativampia melkein kaikkien piirteiden kohdalla paitsi ulkonäön. Suurin korrelaatio oli havaittavissa oman tunnollisuuden ja kumppanin hyvätapaisuuden välillä ($r=.31$, $p<.001$). Tunnolliset ihmiset pitivät kunnianhimoista piirrettä tärkeänä ($r=.28$, $p<.001$). Tunnollisuus korreloi myös kumppanin luotettavuuden ($r=.25$, $p<.001$) ja kumppanin ulospäinsuuntautuneisuuden kanssa ($r=.23$, $p<.001$). Arvioitu oma viehättävyys korreloi erityisesti kumppanin ulkonäön ($r=.33$, $p<.001$) ja kumppanin ulospäinsuuntautuneisuuden tärkeänä pitämisen kanssa ($r=.33$, $p<.001$). Lisäksi oma viehättävyys korreloi kumppanin kunnianhimon kanssa ($r=.22$, $p<.001$). Sovinnollisuus korreloi kumppanilta odotetun ulospäinsuuntautuneisuuden ($r=.25$, $p<.001$), kiltteyden ja hyvätapaisuuden ($r=.21$, $p<.001$) kanssa. Neuroottisuus korreloi kumppanilta vaaditun kiltteyden kanssa ($r=.2$, $p<.001$). Avoimuus uusille kokemuksille korreloi selkeimmin kumppanilta älykkyyden ($r=.26$, $p<.001$) tärkeänä pitämisen kanssa.

TAULUKKO 3

Vastaajan omien persoonallisuuspiirteiden ja arvioidun oman viehättävyyden korrelaatiot kumppanissa arvostettujen piirteiden kanssa

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ekstraversio	.08	.23**	.46**	.06	.13**	.11*	.18**	.05
Sovinnollisuus	.23**	-.07	.25**	.02	.21**	.15**	.06	.06
Tunnollisuus	.21**	.28**	.23**	.16**	.31**	.25**	.11*	.17**
Neuroottisuus	.2**	.06	-.03	.14**	.1**	.11**	.02	.13**
Avoimuus (*)	.04	.06	.11*	.26**	-.08	.02	.08*	.05
Viehättävyys	.05	.22**	.33**	.15**	.07	.05	.33**	.07

1: Kiltti, 2: Kunnianhimoinen, 3: Ulospäinsuuntautunut, 4: Älykäs, 5: Hyvätapainen, 6: Luotettava, 7: Ulkonäkö, 8: Suhde. * $p<.05$, ** $p<.01$. (*) Avoimuus uusille kokemuksille.

Regressioanalyysin mukaan osallistujien persoonallisuus ja arvio omasta viehättävyydestä selittivät tilastollisesti merkitsevästi jokaisen piirteen tärkeänä pitämistä (TAULUKKO 4). Neuroottisuus vaikutti tilastollisesti merkitsevästi jokaisen piirteen tärkeänä pitämisen kohdalla. Tämä havaitaan TAULUKON 4 *beta*-kertoimista, jotka kertovat muuttujan suhteellisen selitysvoiman. Tunnollisuus selitti tilastollisesti merkitsevästi kaikkien muiden piirteiden tärkeänä pitämistä paitsi ulkonäköä. Oma ekstraversio selitti eniten kumppanin ulospäinsuuntautuneisuuden tärkeänä pitämistä (beta= .34, $p < .001$). Oma arvioitu viehättävyys selitti myös kumppanin ulkonäön tärkeänä pitämistä (beta= .31, $p < .001$). Kumppanin kiltteys oli tärkeää sovinnollisille henkilöille (beta= .22, $p < .001$). Lisäksi kumppanin hyvätapaisuus (beta= .26, $p < .001$), kunnianhimo (beta= .24, $p < .001$) ja luotettavuus (beta= .21, $p < .001$) olivat tärkeitä tunnollisille henkilöille. Neuroottiset henkilöt pitivät erityisen tärkeinä kiltteyttä (beta= .23, $p < .001$). Henkilöt, jotka olivat avoimia uusille kokemuksille, pitivät erityisen tärkeänä kumppanin älykkyyttä (beta= .23, $p < .001$).

TAULUKKO 4

Regressioanalyysi persoonallisuuspiirteiden ja oman viehättävyyden yhteydestä piirteisiin. Taulukossa ovat analyysin *beta*-kertoimet ja mallien selitysosuudet (R^2).

	Ekstraversio	Sovinnollisuus	Tunnollisuus	Neuroottisuus	Avoimuus(*)	Viehättävyys	R^2
1	.06	.22***	.15***	.23***	.02	.02	.14
2	.19***	-.14***	.24***	.11**	-.01	.15**	.16
3	.34***	.16***	.12**	.09*	.03	.17***	.27
4	.02	-.0	.12**	.17***	.23***	.1*	.12
5	.09*	.17***	.26***	.13**	-.11**	.02	.15
6	.09*	.12**	.21***	.13**	.0	-.02	.1
7	.07	.02	.03	.1*	.0	.31***	.12
8	.03	.04	.14**	.14**	.03	.05	.05

1: Kiltti, 2: Kunnianhimoinen, 3: Ulospäinsuuntautunut, 4: Älykäs, 5: Hyvätapainen, 6:

Luotettava, 7: Ulkonäkö, 8: Suhde. Kaikkien mallien $p < .001$. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$. (*) Avoimuus uusille kokemuksille.

4 Pohdinta

Tutkimuksessa kartoitettiin vastaajien kumppanin piirteiden mieltymyksiä riippuen siitä, etsiikö lyhyt- vai pitkäkestoista suhdetta. Aineisto koostui 632 vastaajasta, joista suurin osa oli opiskelijoita. Tutkimuksessa oli hypoteesina, että parinvalintapreferenssejä voidaan havainnollistaa faktorianalyysin faktoreiden avulla. Tämä toteutui ja aineistosta löytyi kahdeksan faktoria, jotka nimettiin seuraavasti: Kiltti, Kunnianhimoinen, Ulospäinsuuntautunut, Älykäs, Hyvätapainen, Luotettava, Ulkonäkö ja Suhde. Luotettava-piirre oli keskimäärin kaikista tärkeimpänä pidetty piirre. Seuraavaksi tärkeimmät olivat Kiltti ja Hyvätapainen. Vähiten tärkeinä pidetyt piirteet olivat Suhde ja Kunnianhimoinen. Kaikkien muiden piirteiden kohdalla naiset olivat vaativampi sukupuoli paitsi ulkonäön kohdalla. Miehet ja naiset pitivät ulkonäköä yhtä tärkeänä. Suhteen kestosta riippumatta ulospäinsuuntautuneisuutta ja kunnianhimoa pidettiin yhtä tärkeinä. Pitkäkestoisessa pariutumisessa pidettiin tärkeämpänä piirteitä Kiltti, Älykäs, Hyvätapainen, Luotettava ja Suhde, kun taas Ulkonäkö oli tärkeämpi lyhytkestoisessa pariutumisessa. Lyhytkestoisessa pariutumisessa miehet eivät pitäneet älykkyyttä yhtä tärkeänä kuin pitkäkestoisessa suhteessa. Ekstrovertit etsivät enemmän toisia ulospäinsuuntautuneita henkilöitä ja kunnianhimoisia kumppaneita. Tunnolliset henkilöt olivat vaativampia ja pitivät kaikkia piirteitä tärkeämpinä paitsi ulkonäköä. Sovinnolliset ja neuroottiset ihmiset pitivät kiltteyttä tärkeänä. Itseään viehättävänä pitäneet henkilöt pitivät kumppanin ulkonäköä tärkeänä. Lisäksi he arvostivat enemmän ulospäinsuuntautuneisuutta ja kunnianhimoa mahdollisessa kumppanissa.

4.1 Sukupuolierot ja yhtäläisyydet

Tässä tutkimuksessa oli hypoteesina, että naiset pitävät tärkeänä miesten kyvykkyyttä tarjota resursseja (Gustavsson ym., 2008; Ong & Wang, 2015; Regan ym., 2000; Shackelford ym., 2005). On jopa todettu sen olevan naisille välttämättömyys parinvalinnassa (Li ym., 2002), mutta silti se ei tässä tutkimuksessa noussut esille. Kunnianhimoinen oli yksi vähiten tärkeänä pidetyistä piirteistä molempien sukupuolien kohdalla. Se koostui piirteistä kuten rikas, korkea status ja menestynyt urallaan. Naiset pitivät kunnianhimoa tärkeämpänä kuin miehet, mutta naiset pitivät lähes kaikkia piirteitä tärkeämpinä. Nyky-yhteiskunnassa tasa-arvo parantuu jatkuvasti. Naiset eivät enää tarvitse miehiä tarjoamaan heille suojaa ja resursseja samalla tavalla kuin aiemmin. Toisaalta brasilialaisessa tutkimuksessa, jossa vertailtiin 1980-luvun ja 2010-luvun kumppanipreferenssejä, ei

ollut havaittavissa muutosta siinä, että naiset pitivät resursseja tärkeämpänä kuin miehet (Souza ym., 2016). On kuitenkin mahdollista, että Brasiliassa naisten tasa-arvo ei ole kehittynyt samaa tahtia kuin Suomessa.

Kunnianhimon alhainen tärkeys voi selittyä myös tutkimuksen otoksella. Kyselyyn vastanneet naiset olivat suurin osa korkeakouluopiskelijoita, jotka voivat oletettavasti hankkia tulevaisuudessa omat resurssinsa ja pyrkivät mahdollisesti itse korkeaan statukseen. Toisaalta kiinalaisessa tutkimuksessa havaittiin, että naiset preferoivat miehiä, joiden tulotaso on korkeampi kuin itsellä (Ong & Wang, 2015). Tällöin naisen oma korkea asema ei vaikuttaisi siihen, että naiset kaipaavat mieheltä resursseja. Kiinalaisten tutkimustulos ei kuitenkaan välttämättä päde Suomeen. Lisätutkimusta kaivataan, jotta selviäisi, näkyisikö sama efekti kattavammassa otoksessa.

Hypoteesina oli myös, että miehet pitäisivät ulkonäköä tärkeämpänä kuin naiset, mutta tässä tutkimuksessa kyseistä yhteyttä ei havaittu. Ulkonäön preferoinnissa ei havaittu sukupuolten välillä eroa. Joissain tutkimuksissa ulkoisten piirteiden arvostamista on mitattu pilkkomalla se osiin. On esimerkiksi otettu huomioon erikseen kasvojen, vartalon tai jopa äänen viehättävyys (Asendorpf ym., 2011; Lippa, 2007). Jonason, Raulston ja Rotolo (2012) havaitsivat tutkimuksessaan, että pitkäaikaisessa kumppanissa kaivataan enemmän viehättäviä kasvoja kuin viehättävää vartaloa. Lyhytkestoisessa pariutumisessa taas keskitytään kumppanin vartalon viehättävyyteen ja tämä korostui erityisesti miehillä. Tässä tutkimuksessa ei otettu huomioon ulkonäön eri komponentteja. On mahdollista, että tässä olisi myös noussut esille sukupuolten erot ulkonäön tärkeänä pitämisen suhteen, jos ulkonäkö olisi kyselyssä pilkottu osiin kuten kasvoihin ja vartaloon. Suurempi otos miehiä olisi voinut myös vaikuttaa kyseisten ilmiöiden esiin nousemiseen. Lisätutkimuksen tarve on ilmeinen.

Naiset olivat kaikkien muiden piirteiden suhteen vaativampi osapuoli paitsi ulkonäön riippumatta suhteen kestosta. Tämä toistuu myös muissa tutkimuksissa (Buss & Schmitt, 1993; Jonason & Antoon, 2019; Kurzban & Weeden, 2005; Li & Kenrick, 2006; Schwarz & Hasebrauck, 2012). Miesten on havaittu viehättyvän ylipäättään useammista naisista (Jonason & Antoon, 2019). Naisten investointi pariutumiseen on ollut suurempi raskaaksi tulemisen mahdollisuuden takia. Tämä selittäisi, miksi naiset ovat vaativampi sukupuoli pariutumispreferensseissä. Lisäksi naisten valikoivuus kumppanin suhteen voi johtua siitä, että naiset etsivät jälkikasvulleen hyvää isää (Lu ym., 2015). Naisten on havaittu arvostavan enemmän sisäisiä piirteitä ja miesten arvostavan enemmän ulkonäköä (Jonason ym., 2012).

Molemmat sukupuolet pitivät luotettavuutta, kiltteyttä ja hyvätapaisuutta tärkeimpinä piirteinä kumppanissa suhteen kestosta riippumatta. Samansuuntaisia tuloksia on saatu muistakin tutkimuksista. Yleisesti lämminhenkisiä ihmisiä pidetään hyvinä kumppaneina (Fletcher ym., 2004). Lisäksi sisäisiä piirteitä arvostetaan keskimäärin enemmän (Regan ym., 2000).

Parinvalintaan liittyvät mieltymykset vaihtelevat kulttuurien välillä. Sisäisten piirteiden tärkeänä pitämisen on havaittu vaihtelevan kulttuurien välillä, mutta ulkonäön tärkeänä pitämisen ei ole havaittu vaihtelevan (Lippa, 2007). Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan havaittu miesten pitävän ulkonäköä tärkeämpänä kuin naiset, mikä havaittiin kattavassa tutkimuksessa eri kulttuureissa (Lippa, 2007). Tämä voisi viitata siihen, että kaikkien piirteiden tärkeänä pitäminen vaihtelee kulttuureittain myös ulkonäön osalta. Toisaalta tämän vahvistamiseksi tarvittaisiin lisätutkimusta, koska tämän tutkimuksen sukupuolijakauma ei ollut tasainen. Tässä tutkimuksessa ei noussut esiin SST:n mukaisia sukupuolieroja. Sukupuolten samansuuntaiset parinvalintapreferenssit tukevat KHT:aa.

4.2 Suhteen keston vaikutus preferensseihin

Kiltteyttä, älykkyyttä, hyvätapaisuutta, luotettavuutta ja suhde-piirrettä pidettiin tärkeäimpinä pitkäkestoisessa pariutumisessa. Ulkonäkö oli tärkeämpi lyhytkestoisessa pariutumisessa, kun taas kunnianhimo ja ulospäinsuuntautunut olivat yhtä tärkeitä sekä lyhyt- että pitkäkestoisessa pariutumisessa. Tutkimuksessa oli asetettu hypoteesiksi ulkonäön tärkeys lyhytkestoisessa pariutumisessa, mikä toteutui. Ulospäinsuuntautuneisuuden tärkeys myös lyhytkestoisessa pariutumisessa voi johtua siitä, että ulospäinsuuntautuneita henkilöitä on helpompi lähestyä. Lyhytkestoinen pariutuminen perustuu usein uusiin ihmisiin tutustumiseen, joten ymmärrettävästi sosiaalisuus on tällöin tärkeää.

Sisäisten piirteiden tärkeys pitkäkestoisessa pariutumisessa on havaittu useissa muissa tutkimuksissa (Jonason ym., 2013; Regan & Joshi, 2003; Regan ym., 2000). Lyhytkestoinen pariutuminen voi olla niin lyhyttä, että henkilön sisäisiä piirteitä ei välttämättä ehdi selvittämään. Lisäksi tällöin keskeisenä tavoitteena ei myöskään ole, että henkilö jäisi osaksi omaa elämää pitkäksi aikaa, joten muita piirteitä ei oletettavasti tarvitse priorisoida. Ihmisten on havaittu olevan

selektiivisempiä pitkäkestoisten kumppanien suhteen (Stewart ym., 2000). Tässä tutkimuksessa suurempi osa piirteistä oli tärkeämpiä pitkäkestoisessa pariutumisessa, mikä tukee aikaisempaa tutkimusta. Sisäisistä piirteistä ulospäinsuuntauneisuus ja kunnianhimo olivat kuitenkin yhtä tärkeitä lyhyt- sekä pitkäkestoisessa pariutumisessa. Molemmilla sukupuolilla korostui ulkonäön tärkeys lyhytkestoisessa pariutumisessa. Buss ja Schmitt (1993) ehdottivat, että lyhytkestoisessa pariutumisessa naiset etsivät miestä, jolla on hyvät geenit, ja miehet etsivät hedelmällistä naista. Ulkonäön priorisointi voisi johtua juuri tästä, koska ulkonäkö on ainoa vihje geneeistä (Gangestad, Garver-Apgar, Simpson, & Cousins, 2007) ja hedelmällisyydestä (Pflüger, Oberzaucher, Katina, Holzleitner, & Grammer, 2012).

Ainoa ero sukupuolten preferensseissä lyhyt- ja pitkäkestoisessa pariutumisessa oli älykkyyden tärkeänä pitämisessä. Miehet eivät pitäneet lyhytkestoisessa pariutumisessa älykkyyttä yhtä tärkeänä. Bussin ja Schmittin (1993) mukaan miehet etsivät lyhytkestoisessa pariutumisessa lähtökohtaisesti hedelmällisiä naisia. Tällöin muilla piirteillä kuin ulkonäöllä ei olisi yhtä paljon merkitystä. Tämä voisi viitata samaan tutkimustulokseen kuin Jonasonin ja Antoonin (2019) tutkimuksessa. Siinä havaittiin, että muuten yksilöt etsivät kumppanikseen saman tasoisesti koulutettuja henkilöitä, mutta lyhytkestoisessa pariutumisessa miehet pitivät viehättävinä alhaisesti koulutettuja ja emotionaalisesti kylmiä naisia. Toisaalta tässä tutkimuksessa ei havaittu muita interaktioita sukupuolen, suhteen keston ja preferoitujen piirteiden välillä. Tämä tukee enemmän KHT:aa kuin SST:aa. KHT:n mukaan sukupuolten välillä ei ole merkittävää eroa pariutumispreferensseissä, kun sukupuolten investoinnit vanhempina ovat yhtä suuret. Oletettavasti sukupuolten investoinnit jälkikasvun suhteen voivat vaihdella kulttuureittain. Koska suomalaisessa yhteiskunnassa tavoitellaan molempien vanhempien tasa-arvoa lasten kasvatuksessa (esimerkiksi äitiys- ja isyysvapaat melkein yhtä pitkät), on mahdollista, että KHT pätyisi erityisesti Suomessa molempien vanhempien saman suuruisen investoinnin takia.

Miesten on ajateltu harrastavan enemmän lyhytkestoisia suhteita (Buss & Schmitt, 1993). Tämä toistui myös tässä tutkimuksessa: miehistä 18.2% etsi lyhytkestoista suhdetta, kun taas naisissa vastaava luku oli 5.8%. Tämä on enemmän SST:n mukaista.

4.3 Omat ominaisuudet vaikuttavat kumppanilta kaivattuihin piirteisiin

Oman persoonallisuuden vaikutusta kumppanilta kaivattuihin piirteisiin on tutkittu todella vähän. Tässä tutkimuksessa havaittiin, että ekstrovertit pitivät ulospäinsuuntautuneisuutta tärkeänä. Tunnolliset ihmiset kaipasivat kumppanilta hyvätapaisuutta, kunnianhimoa ja luotettavuutta. Sovinnolliset taas kaipasivat erityisesti kiltteyttä ja samoin neuroottiset henkilöt. Avoimuus uusille kokemuksille ennusti älykkyyden tärkeänä pitämistä kumppanissa. Nämä kaikki voisivat viitata siihen, että kumppanista etsitään samoja piirteitä kuin itsellä, mikä oli tässä tutkimuksessa hypoteesina. Tämä löydös tukee aikaisempia tutkimustuloksia (Botwin ym., 1997; Gebauer ym., 2012; Hitsch ym., 2010; Youyou ym., 2017). Kiltteyden tärkeys neuroottisille henkilöille oli mielenkiintoinen löydös. Neuroottisuus voisi aiheuttaa sen, että kaipaa lempeyttä kumppaniltaan eikä halua, että kumppani aiheuttaa negatiivisia tunnetiloja. On myös havaittu, että halutaan kumppanin neuroottisuuden olevan alhaisempi kuin itsellä (Figueredo ym., 2006). Tämä voisi selittää myös, miksi neuroottiset ihmiset kaipaavat kumppaniltaan kiltteyttä. Tunnolliset olivat valikoivampia kumppanin suhteen. Tämä voisi selittyä sillä, että he pitävät tärkeänä hyvän kumppanin löytämistä ja keskittyvät tämän takia kaikkiin kumppanin piirteisiin. Muiden persoonallisuuspiirteiden vaikutuksen preferoituihin piirteisiin on havaittu vaihtelevan kulttuurista riippuen, mutta sovinollisuus ennusti kulttuurista riippumatta kiltteyden tärkeänä pitämistä (Atari ym., 2020). Tämä oli yksi ainoista tutkimuksista, jossa käsitellään persoonallisuuden vaikutusta kumppanissa kaivattuihin piirteisiin. Tutkimus antoi merkittäviä tuloksia ja tämän pohjalta olisi hyvä tehdä lisätutkimusta.

Tässä tutkimuksessa oli hypoteesina, että itsensä viehättäväksi arvioivat ovat vaativampia kumppanin piirteiden suhteen. Tämä hypoteesi ei toteutunut. Itsensä viehättäväksi arvioivat henkilöt pitivät kumppanin ulkonäköä tärkeänä, mutta yleinen vaativuus ei tässä tutkimuksessa näkynyt. Esimerkiksi tunnolliset ihmiset olivat vaativampia kuin itsensä viehättäväksi arvioivat. Myös neuroottisuus ja sovinollisuus selittivät useamman piirteiden tärkeänä pitämistä kuin oma arvio viehättävyydestä.

Buss ja Schmitt (1993) spekuloiivat Seksuaalistrategiat -teoriassaan, että erityisesti viehättävät naiset ovat valikoivampia, koska heillä on enemmän tarjontaa ja täten he voivat olla valikoivampia. Tämä on havaittu myös Bussin ja Shackelfordin (2008) tutkimuksessa, jossa viehättäviksi arvioidut naiset pitivät kaikkia piirteitä (hyvät geenit, hyvät resurssit, hyvä vanhempi ja hyvä kumppani) tärkeämpinä. Tätä efektiä ei havaittu miehillä. Tässä tutkimuksessa ei arvioitu viehättävyyden

vaikutuksia sukupuolten välillä. Toisaalta naisia oli selkeästi enemmän, joten oletettavasti arvioitu oma viehättävyys olisi vaikuttanut selkeästi piirteiden tärkeänä pitämiseen, vaikka se olisi ilmennyt pelkästään naisilla. Aihe kaipaa lisätutkimusta.

4.4 Metodinen hajanaisuus

Moni asia vaikuttaa parinvalintaan liittyviin preferensseihin eikä näitä mekanismeja vielä täysin ymmärretä. Tähän vaikuttaa aiheeseen liittyvien tutkimusten metodinen hajanaisuus. Mahdollisen kumppanin piirteiden arvostamiseen liittyvässä tutkimuksessa on käytetty paljon erilaisia mittausmenetelmiä. Li ja Kenrick (2006) havaitsivat monen osatutkimuksen tutkimuksessaan, että kumppanipreferenssit vaihtelevat sen mukaan, miten asiaa kysytään. Parinvalintaan liittyvissä tutkimuksissa on käytetty monia eri tapoja, joilla on selvitetty, mitä piirteitä pidetään tärkeänä. Useassa tutkimuksessa preferenssejä on selvitetty arvottamalla eri piirteitä. Tutkimuksissa käytetyt piirteet vaihtelevat kuitenkin jonkun verran. Tämän takia faktorianalyysin käyttäminen tiivistää pitkän listan piirteitä eikä se häiritse yhtä paljon tutkimusten vertailua, jos ei käytetä täysin samoja piirteitä.

Joissain tutkimuksissa on selvitetty pelkästään naisten kumppanipreferenssejä, joten niiden tuloksista ei voida vetää yhteen, miten sukupuolet eroavat. Lisäksi useissa tutkimuksissa ei ole erotettu lyhyt- ja pitkäkestoista pariutumista. Pariutumisen keston vaikutus kumppanipreferensseihin havaittiin kuitenkin tässä tutkimuksessa kuten useassa muussa (esimerkiksi Castro & De Araujo Lopes, 2011; Fletcher, Tither, O'Loughlin, Friesen, & Overall, 2004; Jonason & Antoon, 2019; Stewart, S., Stinnett, H., & Rosenfeld, 2000). Täten kesto pitää ottaa huomioon pariutumiseen liittyvissä tutkimuksissa. Parinvalintaan vaikuttaa myös oletettavasti tarjonta. Jos elää pienessä yhteisössä, kumppani täytyy valita heistä, jotka ovat tarjolla. Toisaalta tällä hetkellä yhteisöt ovat usein melko suuria ja valinnanvaraa kasvattavat treffisovellukset sekä matkustaminen. Tutkimukset painottuvat tämänlaisiin laajoihin yhteisöihin, joten yksilöt voivat olla valikoivampia. Lisäksi harvassa tutkimuksessa on otettu huomioon kulttuurin vaikutusta. Joissain laajoissa tutkimuksissa, jotka ovat sijoittuneet useaan eri maahan, on ollut havaittavissa maiden välisiä eroja (Atari, Chaudhary ym., 2020; Lippa, 2007). Tämä viittaa siihen, että kulttuuri vaikuttaa parinvalintapreferensseihin, joten yhteen maahan sijoittuvan tutkimuksen tuloksia ei välttämättä voida yleistää.

Tässä tutkimuksessa osallistujat saivat itse arvottaa, kuinka tärkeinä pitivät erilaisia piirteitä mahdollisessa kumppanissa. On spekuloitu, tietävätkö ihmiset, mitä he haluavat. On kuitenkin havaittu, että raportoidut kumppanipreferenssit korreloivat sen kanssa, minkälaisen kumppanin valitsee (Conroy-Beam & Buss, 2016; Li ym., 2013). Tämän perusteella tämän tutkimuksen tulokset toteutuisivat jossain määrin myös käytännössä.

Jatkossa parinvalintaan liittyviä kumppanipreferenssejä pitäisi tutkia isoilla otoksilla, globaalisti ja mahdollisimman samanlaisilla kyselymenetelmillä. Kyselyt ovat helppo ja hyvä tapa selvittää kumppanipreferenssejä, koska ihmisten vastausten on havaittu korreloivan todellisten kumppanien kanssa. Olisi syytä huolehtia myös kyselyyn vastanneiden tasaisesta sukupuolijakaumasta, jotta voitaisiin aidosti selvittää, eroavatko sukupuolten väliset mieltymykset nyky-yhteiskunnassa.

4.5 Rajoitukset ja vahvuudet

Tutkimuksessa oli myös rajoituksia, jotka heikentävät jossain määrin yleistettävyyttä. Otos koostui lähinnä korkeakoulutetuista nuorista henkilöistä, mikä haittaa sen edustavuutta. Lisäksi vastaajista vain 28.2% oli miehiä, mikä myös hieman häiritsee sukupuolten vertailua, koska naisia oli selkeästi enemmän. Pieni osa vastaajista etsi lyhytkestoista suhdetta, mikä pienentää siihen liittyvien analyysien voimaa (naisista 5.8% ja miehistä 18.2%). Aihetta olisi tärkeää tutkia jatkossa tasaisemmalla sukupuolijakaumalla ja edustavammalla otoksella kaiken ikäisiä. Otos oli kuitenkin varsin suuri eikä Suomessa ole aikaisemmin tehty vastaavanlaista kyselyä aiheeseen liittyen.

4.6 Yhteenveto

Tämä tutkimus osoittaa, kuinka paljon avoimia kysymyksiä on olemassa parinvalintaan liittyen. Tässä tutkimuksessa ei noussut esille se, että naiset kaipaavat mieheltä resursseja ja miehet keskittyvät ulkonäköön tai viehättävät ihmiset olisivat valikoivampia kumppanin suhteen. Suuren jalansijan saanut SST ei ole välttämättä ainoa vaihtoehto selittämään ihmisen pariutumiskäyttäytymistä. Tämän tutkimuksen puute interaktioista sukupuolen, suhteen keston ja preferoitujen piirteiden välillä viittaa siihen, ettei sukupuolierot ole yhtä merkittäviä kuin on

ajateltu. Tämän tutkimuksen tulokset ovat enemmän linjassa KHT:n kanssa. Osa aiemmin havaituista ilmiöistä näkyi kuitenkin tässä tutkimuksessa. Lyhytkestoisessa pariutumisessa korostuu kumppanin ulkonäön tärkeys ja ihmiset etsivät itsensä kanssa samanlaisia kumppaneita. Parinvalintaan liittyvä tutkimus on melko hajanaista. Parinvalinta on yksi ihmiselämän keskeisimmistä elementeistä ja sen ymmärtäminen paremmin lisääisi suuresti ihmisen luonnon ymmärtämistä.

Lähteet

- Asendorpf, J. B., Penke, L. & Back, M. D. (2011). From dating to mating and relating: Predictors of initial and long-term outcomes of speed-dating in a community sample. *European Journal of Personality*.
- Atari, M. (2017). Assessment of long-term mate preferences in Iran. *Evolutionary Psychology*.
- Atari, M., Barbaro, N., Sela, Y., Shackelford, T. K., Chegeni, R., Chaudhary, N., ... Atari, M. (2020). The necessities and luxuries of mate preferences: Testing the tradeoffs. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 15(2), 533–545.
- Atari, M., Chaudhary, N. & Al-Shawaf, L. (2020). Mate Preferences in Three Muslim-Majority Countries: Sex Differences and Personality Correlates. *Social Psychological and Personality Science*, 11(4), 533–545.
- Botwin, M. D., Buss, D. M. & Shackelford, T. K. (1997). Personality and Mate Preferences: Five Factors In Mate Selection and Marital Satisfaction. *Journal of Personality*.
- Buss, D. M. (1989). Sex differences in human mate preferences: Evolutionary hypotheses tested in 37 cultures. *Behavioral and Brain Sciences*, 12(1), 1–14.
- Buss, D. M. & Schmitt, D. P. (1993). Sexual Strategies Theory: An Evolutionary Perspective on Human Mating. *Psychological Review*, 100(2), 204–232.
- Buss, D. M. & Shackelford, T. K. (2008). Attractive Women Want it All: Good Genes, Economic Investment, Parenting Proclivities, and Emotional Commitment. *Evolutionary Psychology*, 6(1).
- Castro, F. N. & De Araujo Lopes, F. (2011). Romantic preferences in Brazilian undergraduate students: From the short term to the long term. *Journal of Sex Research*, 48(5), 479–485.
- Conroy-Beam, D. & Buss, D. M. (2016). Do mate preferences influence actual mating decisions? Evidence from computer simulations and three studies of mated couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 111(1), 53–66.
- Figueredo, A. J., Sefcek, J. A. & Jones, D. N. (2006). The ideal romantic partner personality. *Personality and Individual Differences*, 41(3), 431–441.
- Fletcher, G. J. O., Tither, J. M., O’Loughlin, C., Friesen, M. & Overall, N. (2004). Warm and homely or cold and beautiful? Sex differences in trading off traits in mate selection. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30(6), 659–672.
- Gangestad, S. W., Garver-Apgar, C. E., Simpson, J. A. & Cousins, A. J. (2007). Changes in women’s mate preferences across the ovulatory cycle. *Journal of Personality and Social*

Psychology, 92(1), 151–163.

- Gebauer, J. E., Leary, M. R. & Neberich, W. (2012). Big Two Personality and Big Three Mate Preferences: Similarity Attracts, but Country-Level Mate Preferences Crucially Matter. *Personality and Social Psychology Bulletin*.
- Gustavsson, L., Johnsson, J. I. & Uller, T. (2008). Mixed Support for Sexual Selection Theories of Mate Preferences in the Swedish Population. *Evolutionary Psychology*, 6(4).
- Hitsch, G. J., Hortaçsu, A. & Ariely, D. (2010). What makes you click?-mate preferences in online dating. *Quantitative Marketing and Economics*, 8(4), 393–427.
- Jonason, P. K. & Antoon, C. N. (2019). Mate preferences for educated partners: Similarities and differences in the sexes depend on mating context. *Personality and Individual Differences*, 148(May), 57–61.
- Jonason, P. K., Raulston, T. & Rotolo, A. (2012). More than just a pretty face and a hot body: Multiple cues in mate-choice. *Journal of Social Psychology*.
- Jonason, P. K., Webster, G. D. & Gesselman, A. N. (2013). The Structure and Content of Long-Term and Short-Term Mate Preferences. *Interpersona: An International Journal on Personal Relationships*, 7(2), 167–179.
- Kurzban, R. & Weeden, J. (2005). HurryDate: Mate preferences in action. *Evolution and Human Behavior*, 26(3), 227–244.
- Li, N. P. & Kenrick, D. T. (2006). Sex similarities and differences in preferences for short-term mates: What, whether, and why. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90(3), 468–489.
- Li, N. P., Kenrick, D. T., Bailey, J. M. & Linsenmeier, J. A. W. (2002). The necessities and luxuries of mate preferences: Testing the tradeoffs. *Journal of Personality and Social Psychology*.
- Li, N. P., Yong, J. C., Tov, W., Sng, O., Fletcher, G. J. O., Valentine, K. A., ... Balliet, D. (2013). Mate preferences do predict attraction and choices in the early stages of mate selection. *Journal of Personality and Social Psychology*.
- Lippa, R. A. (2007). The preferred traits of mates in a cross-national study of heterosexual and homosexual men and women: An examination of biological and cultural influences. *Archives of Sexual Behavior*, 36(2), 193–208.
- Lu, H. J., Zhu, X. Q. & Chang, L. (2015). Good genes, good providers, and good fathers: Economic development involved in how women select a mate. *Evolutionary Behavioral Sciences*, 9(4), 215–228.
- Luo, S. & Zhang, G. (2009). What leads to romantic attraction: Similarity, reciprocity, security, or beauty? Evidence from a speed-dating study. *Journal of Personality*, 77(4), 933–964.

- Mehmetoglu, M. (2012). Personality effects on experiential consumption. *Personality and Individual Differences*.
- Miller, L. C., Pedersen, W. C. & Putcha-Bhagavatula, A. (2005). Promiscuity in an evolved pair-bonding system: Mating within and outside the Pleistocene box. *Behavioral and Brain Sciences*.
- Ong, D. & Wang, J. (2015). Income attraction: An online dating field experiment. *Journal of Economic Behavior and Organization*, 111(January), 13–22.
- Pedersen, W. C., Putcha-Bhagavatula, A. & Miller, L. C. (2011). Are Men and Women Really That Different? Examining Some of Sexual Strategies Theory (SST)'s Key Assumptions about Sex-Distinct Mating Mechanisms. *Sex Roles*.
- Pflüger, L. S., Oberzaucher, E., Katina, S., Holzleitner, I. J. & Grammer, K. (2012). Cues to fertility: Perceived attractiveness and facial shape predict reproductive success. *Evolution and Human Behavior*.
- Regan, P. C. & Joshi, A. (2003). Ideal partner preferences among adolescents. *Social Behavior and Personality*, 31(1), 13–20.
- Regan, P. C., Levin, L., Gate, R., Sprecher, S. & Christopher, F. S. (2000). Partner preferences: What characteristics do men and women desire in their short-term sexual and long-term romantic partners? *Journal of Psychology and Human Sexuality*.
- Schwarz, S. & Hassebrauck, M. (2012). Sex and Age Differences in Mate-Selection Preferences. *Human Nature*, 23(4), 447–466.
- Shackelford, T. K., Schmitt, D. P. & Buss, D. M. (2005). Universal dimensions of human mate preferences. *Personality and Individual Differences*, 39(2), 447–458.
- Souza, A. L., Conroy-Beam, D. & Buss, D. M. (2016). Mate preferences in Brazil: Evolved desires and cultural evolution over three decades. *Personality and Individual Differences*, 95(November 2018), 45–49.
- Stewart, S., Stinnett, H. & Rosenfeld, L. B. (2000). Sex differences in desired characteristics of short-term long-term relationship partners, 17, 843–853.
- Valentine, K. A., Li, N. P., Meltzer, A. L. & Tsai, M. H. (2020). Mate Preferences for Warmth-Trustworthiness Predict Romantic Attraction in the Early Stages of Mate Selection and Satisfaction in Ongoing Relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin*.
- Willis, L. A. & Clark, L. F. (2009). Papa was a rolling stone and i am too: Paternal caregiving and its influence on the sexual behavior of low-income African American men. *Journal of Black Studies*.
- Youyou, W., Stillwell, D., Schwartz, H. A. & Kosinski, M. (2017). Birds of a Feather Do Flock

Together: Behavior-Based Personality-Assessment Method Reveals Personality Similarity Among Couples and Friends. *Psychological Science*.